

## Erkek Hemşirelik Öğrencilerinin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi Klinik Uygulamasına İlişkin Görüşleri

Belma TOPTAŞ<sup>1</sup>, Hilmiye AKSU<sup>2</sup>, Mükerrer BAŞLI<sup>3</sup>

*The Views of Male Nursing Students about Women's Health and Gynecological Nursing Clinical Practice*

<sup>1</sup>Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD- AYDIN, Araş. Gör.

<sup>2</sup>Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD- AYDIN, Prof. Dr.

<sup>3</sup>Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Doğum- Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD- AYDIN, Araş. Gör.

### ÖZET

**Amaç:** Bu çalışmanın amacı erkek hemşirelik öğrencilerin kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

**Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı olarak Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Sağlık Yüksekokulu'ndaki 3. ve 4. sınıfta okuyan 120 erkek öğrenci ile yürütülmüştür. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ile toplanmıştır. Veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 22 paket programında, tanımlayıcı istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir.

**Bulgular:** Öğrencilerin çoğunun (%51,1) hemşireliği iş bulma kolaylığı nedeniyle seçtiği görülmüştür. Katılımcıların çoğu (%84,8) ailesinin hemşirelik mesleğini seçmesini olumlu karşıladığı, büyük çoğunluğunun (%95,0) sınıftaki kız arkadaşlarının meslekte erkek hemşire olmasını normal karşıladığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %27,1'inin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği klinik uygulamasında kadınlara bakım ve danışmanlık verirken çekimser kaldığı, klinik uygulamada en çok karşılaştıkları sıkıntının ise hastaların çekimser davranmaları (%42,2) olduğu saptanmıştır.

**Sonuç ve Öneriler:** Erkek öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedeninin çoğunlukla iş bulma kolaylığı olduğu, öğrencilerin aileleri ve sınıf arkadaşlarının, erkeklerin hemşire olmasını yadırgamadığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin kadın doğum kliniklerinde zorluklar yaşadığı görülmüştür. Sonuçlar hem erkek öğrencilerin hem de bakım alan bireylerin hemşirelik mesleğinde erkeklerin olmasına yeterince hazır olmadığını düşündürmektedir. Erkek öğrencilerin öğretim elemanları tarafından desteklenmesi ve kadın doğum kliniklerinde erkeklerin de çalışmasına olanak verilmesi önerilmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Erkek hemşire, hemşirelik, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

### ABSTRACT

**Aim:** Aim of this study is to determine views of male nursing students about clinical practice in the course of women's health and diseases nursing.

**Method:** This descriptive study have been carried out with 120 male students in third and fourth grade at Aydın Adnan Menderes University Aydın School of Health. Data has been collected by a questionnaire prepared by researchers. Data has been analyzed by using descriptive statistics in Statistical Package for Social Sciences (SPSS) for Windows 22 program.

**Results:** It has been seen that most of students (51.1%) have chosen nursing because of the ease of finding job. It has been determined that most of respondents' parents (84.8%) have accepted choosing nursing as a job and majority of their female classmates (95.0%) have accepted male nurses in profession. It has been found that 27.1% of students abstained from giving care and counselling to women in clinical practice of Women's Health and Diseases Nursing, and most frequently encountered problems (42.2%) were patients abstaining from male nursing students.

**Conclusion:** It has been determined that reason for choosing nursing profession is ease of finding job mostly and male nursing students' families and classmates accepted them as nurses. As result of this study, it has been seen that male students have difficulties in gynecology-obstetrics clinics. It can be concluded that male students and individuals receiving care are not sufficiently prepared for male students to be in the profession. It is recommended that supporting male students by instructors, and allowing men to work in gynecology-obstetrics clinics.

**Key Words:** Male nurse, nursing, Women's Health and Diseases Nursing

### Sorumlu Yazar: Mükerrer BAŞLI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Aytepe Merkez Kampüsü, Kepez Mevkii, Efeler-AYDIN, [fbmukerrem@gmail.com](mailto:fbmukerrem@gmail.com) Orhid: 0000-0002-5490-916X

H. AKSU 0000-0001-6975-3172

B TOPTAŞ 0000-0002-5490-916X

Bu makale 02-05.05.2018 tarihlerinde Burdur'da düzenlenen 1. Uluslararası Sağlık Bilimleri ve Yaşam Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

## EXTENDED ABSTRACT

**Introduction and Aim:** Nursing has become a profession group that men also serve and gender discrimination in the profession has disappeared. The number of male nurses is increasing day by day. Clinical practice in nursing education constitutes an important part of the education process. However, male students experience difficulties in caring for female patients due to the cultural structure of the society. Aim of this study is to determine views of male nursing students about clinical practice in the course of women's health and diseases nursing. The study is thought to be a guide in determining the problems experienced by male students in gynecology-obstetrics clinics.

**Method:** This research has been conducted as a descriptive study. The universe of the research has been 213 male students studying at 3rd and 4th grades of the Nursing Department at Aydın Adnan Menderes University Aydın School of Health. In determining the number of samples, full count sampling method has been used and it has been aimed to reach the whole universe. The random sampling method, which is one of the unlikely sampling methods, has been used to select students included in the study. The sample consisted of 120 male students who agreed to participate in the study. The data of the research has been collected by the questionnaire prepared by the researchers according to the literature. Data has been analyzed by using descriptive statistics in Statistical Package for Social Sciences (SPSS) for Windows 22 program.

**Results:** It has been determined that 58.3% of the students in the study were in 4th grade and the general average age was  $22.4 \pm 0.13$ . It has been seen that most of the students (51.1%) have chosen nursing because of the ease of finding job. Of the participants 84.8% have stated that their family have accepted choosing nursing as a job, and the majority of them (95.0%) have stated that majority of their female classmates have accepted male nurses in profession. It has been determined that 29.1% of the students were undecided about their future professional goals, and most of them (55.6%) have thought that male nurses would improve the quality of the profession. Of the students 29.4% have stated that they had difficulty in clinical practice of women's health and diseases nursing compared to other departments. Most frequently encountered problem (42.2%) experienced by the participants in clinical practice were patients abstaining from male nursing students. Besides, most difficult topic (42.1%) while giving care and counselling

to women have been determined as sexual intercourse.

**Conclusion:** It has been determined that reason for choosing nursing profession is ease of finding job mostly and male nursing students' families and classmates accepted them as nurses. As result of this study, it has been seen that male students have difficulties in gynecology-obstetrics clinics. It can be concluded that male students and individuals receiving care are not sufficiently prepared for male students to be in the profession. The reason for these results may be the perception of privacy-shame in our country and expectations in clinical practice. It is recommended to support male students by instructors, and allow men to work in gynecology-obstetrics clinics. In order to reduce anxiety of the students, it may be recommended to hold informative meetings prior to clinical practice.

**Key Words:** Male nurse, nursing, Women's Health and Diseases Nursing

### **Giriş**

Hemşirelik mesleği, geçmişten bugüne dünyada yaşanan değişimlerle birlikte kendini yenileyen, birey, aile ve toplum sağlığı ile ilgilenen uygulamalı bir sağlık disiplini (Akpınar, Teskereci ve Balcı Yangın, 2016). Mesleği yapacak bireylere verilen eğitim teori ve uygulama olarak iki alanda verilmektedir (Sevil, Saruhan, Ertem, Kavlak, Çoban ve Ünsal Atan, 2005). Bu eğitimde klinik uygulama, eğitim sürecinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Klinik ortam, öğrenciye teoriyi uygulamaya aktarma, gerçek ortamda yaparak öğrenme ve öğrencilikten profesyonelliğe geçme fırsatı vermektedir (Akgün Kostak, Aras ve Akarsu, 2012; Taşçı, 2007). Öğrenciye hemşirelik mesleği için kuramsal bilgiler verildikten sonra, bu bilgileri uygulama alanlarında beceriye dönüştürerek kullanmaları ve bilgi, tutum, beceri yönünden davranışsal değişim göstermeleri beklenmektedir (Akgün Kostak ve ark., 2012; Utkualp ve Ogur, 2010). Öğrenciler meslekle ilgili gerekli nitelikleri okulda aldığı teorik bilgiler ve hastane ortamındaki klinik deneyimleri ile kazanmaktadır (Özcan, 2014). Bu yüzden hemşirelik eğitiminde uygulamalı eğitimin önemi büyüktür (Utkualp ve Ogur, 2010).

Hemşirelik mesleği cinsiyet faktörü ile yakından ilişkilidir (Akpınar ve ark., 2016; Ünsal, Akalın ve Yılmaz, 2010). Hemşirelik kadınlarla özdeşleşen, uzun yıllar kadın mesleği olarak görülen ve kadınların sayıca baskın olduğu mesleklerdendir (Akpınar ve ark., 2016; Brodiea, Andrews, Andrews, Thomasc, Wong & Rixona, 2012). İnsanlığın

başından bu yana bebek, çocuk ve yaşlılara kadınların bakım vermesi nedeniyle tüm dünyada kadınların önde olduğu mesleklerden birine dönüşmüştür (Hotun Şahin ve Demirgöz Bal, 2014). Ülkemizde 1954 yılında çıkan Hemşirelik Kanunu, erkeklerin hemşire olarak yetiştirilmesine olanak tanımamıştır (Ünver, Avcıbaşı, Özkan ve Motör, 2016). Bu kanun 25.04.2007 tarihinde “Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile değiştirilmiştir (T.C Resmi Gazete, 2007). Böylece cinsiyet ayrımı ortadan kalkmış, hemşirelik erkeklerin de hizmet verdiği bir meslek haline gelmiştir (Kaya, Turan ve Öztürk, 2011; Uzun Aksoy, Arslan Gürcüoğlu ve Tüfekci Akcan, 2017). Günümüzde erkek hemşirelerin sayısı gittikçe artmaktadır (Demiray, Bayraktar ve Khorshid, 2013; Ünsal ve ark., 2010).

Literatürde erkeklerin hemşirelik mesleğinde yer almaları konusunda olumlu görüşler belirten çalışmalar mevcuttur (Kocaer, Öztöp, Usta, Gökçek, Bahçecik, Öztürk ve Paslı, 2004; Kulakaç, Arslan, Sucu-Dağ & O’Lynn, 2015; Sarıtaş, Karadağ ve Ayar, 2007; Ünsal ve ark, 2010). Ancak toplumda hemşirelikle ilgili genel algının değişmeye başladığı düşünülse de, birçok çalışmada erkek hemşirelik öğrencilerinin klinikte güçlükler yaşadığı belirlenmiştir (Chan, Lui, Cheung, Hung, Yu & Kei, 2013; Eswi and El-Sayed 2011; Potur ve Bilgin 2014; Younas, Sundus, Zeb & Sommer, 2019). Toplumumuzdaki sosyal yapı erkek hemşireler ve öğrenciler için bazı sorunları beraberinde getirmektedir (Ünver ve ark., 2016).

Toplumda kadın ve erkekte beklenen cinsiyete özgü davranışların, mesleki uygulamalara yansımaları önemli bir sorun oluşturmaktadır (Akpınar ve ark, 2016). Bu nedenle erkek öğrenciler toplumun kültürel yapısı nedeniyle kadın hastalara bakım verirken sıkıntı yaşamaktadır (Taşçı, 2007). Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği alanında erkek öğrencilerin sıkıntı yaşamasının neden ise; sadece kadın hastalara bakım verilmesi, doğumda rol almalarının beklenmesi, kanama kontrolü, emzirme, perine ve meme bakımı gibi mahremiyetin önemli olduğu hasta gereksinimlerinin karşılanmasının beklenmesidir. Bu durum öğrencilerde kaygı oluşturmakta, bazen derse karşı isteksizlik oluşmasına neden olmaktadır (Akpınar ve ark., 2016; Taşçı, 2007). Toplumda erkek hemşirelerin kadın doğum kliniklerinde çalışamayacakları yönündeki düşünceler de öğrencileri etkileyen bir diğer unsurdur (Uzun Aksoy ve ark., 2017).

Bu çalışmanın amacı erkek hemşirelik öğrencilerin kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışmanın, erkek

öğrencilerin kadın doğum kliniklerinde yaşadıkları sorunları belirlemede ve klinik uygulamaları kolaylaştırıcı girişimlerin planlanmasında yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

### **Gereç ve Yöntem**

**Araştırmanın Tipi:** Bu araştırma tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

### **Araştırmanın Evreni ve Örnekleme**

Araştırmanın evrenini 2017-2018 Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Sağlık Yüksekokulu'nda Hemşirelik bölümü 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 213 erkek öğrenci oluşturmuştur. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi'nin 3. sınıfta verilmesinden dolayı çalışma 3. ve 4. sınıf öğrenciler ile yürütülmüştür.

Araştırmanın örnekleme sayısının belirlenmesinde tam sayım örnekleme yöntemi kullanılmış, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışmaya alınan öğrencileri seçmede olasılıksız örnekleme yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik bölümünde okumakta olan, araştırmaya alınma kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 120 erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın dâhil edilme kriterleri erkek cinsiyete sahip olma, verilerin toplandığı dönemde okulda olma, 3. ve 4. sınıf öğrencisi olma, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersi almış olma şeklinde belirlenmiştir.

### **Verilerin Toplanması**

Veriler, kurumdan gerekli araştırma izni alındıktan sonra 15-30 Mart 2018 tarihleri arasında toplanmıştır. Aydın Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde 2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde öğrenim gören erkek öğrencilerle görüşülmüş, çalışma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmanın dâhil edilme kriterlerine uyan 120 öğrenciden sözlü onam alınmıştır. Veriler kendini bildirim yöntemi ile soru formu kullanılarak toplanmıştır.

### **Veri Toplama Aracı**

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından literatüre göre hazırlanan soru formu ile toplanmıştır (Demiray ve ark., 2013; Eswi ve El-Sayed, 2010; Kocaer ve ark., 2004; Kuzu, Bayramova ve Korkmaz, 2003; Uzun Aksoy ve ark., 2017; Ünver ve ark., 2016). Soru formunda tanıtıcı özellikler (yaş, sınıf, yaşanılan yer, aile eğitimi vb.),

mesleğe yönelik algılar ve Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi klinik uygulamasına yönelik görüşleri içeren sorular bulunmaktadır. Soru formu, açık ve kapalı uçlu olmak üzere toplam 19 sorudan oluşmaktadır.

### **Verilerin Analizi**

Araştırmadan elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 22 paket programı ile tanımlayıcı istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir.

### **Etik Boyut**

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için, çalışmanın yürütüldüğü Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Sağlık Yüksekokulu'ndan yazılı çalışma izni alınmıştır. Verilerin toplanması sırasında öğrencilere araştırma hakkında ayrıntılı yazılı ve sözlü bilgi verilmiştir. Katılan öğrencilerden sözlü onam alınmıştır. Araştırma boyunca Helsinki Bildirgesi'nde yer alan etik ilkelere uygun hareket edilmiş, etik kurallar çerçevesinde çalışma yürütülmüştür.

### **Araştırmanın Sınırlılıkları**

Bu sonuçlar yalnızca araştırmaya katılan hemşirelik bölümü öğrencilerine genellenebilir. Öğrencilerin cevaplarının güvenilirliği, verdikleri bilgilerin doğruluğu ile sınırlıdır.

### **Bulgular**

Araştırmadaki öğrencilerin %58,3'ünün 4.sınıfta okuduğu ve genel yaş ortalamasının  $22,4 \pm 0,13$  olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin tamamının bekâr olduğu, %55,8'inin Anadolu Lisesi mezunu olduğu ve en uzun süreyle ilçede yaşadığı (%46,7) saptanmıştır. Katılımcıların anne (%45,0) ve babalarının (%38,3) ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olduğu görülmüştür. Öğrenciler çoğunlukla arkadaşları ile evde (%63,3) yaşadıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 1).

**Tablo 1.** Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

<b>Değişkenler (n=120)</b>	<b>Sayı</b>	<b>Yüzde (%)</b>
<b>Sınıf</b>		
3.sınıf	50	41,7
4.sınıf	70	<b>58,3</b>
<b>Anne Eğitim Durumu</b>		
Okur Yazar Değil	28	23,3
Okur Yazar	18	15,0
İlköğretim	54	<b>45,0</b>
Lise	18	15,0
Üniversite ve Üstü	2	1,7
<b>Baba Eğitim Durumu</b>		
Okur Yazar Değil	9	7,5
Okur Yazar	18	15,0
İlköğretim	46	<b>38,3</b>
Lise	36	30,0
Üniversite ve Üstü	11	9,2
<b>En Uzun Süre Yaşanılan Yer</b>		
Köy	13	10,8
Kasaba	9	7,5
İlçe	56	<b>46,7</b>
İl	42	35,0
<b>Şu Anda Yaşanılan Yer</b>		
Yurtta	17	14,2
Akrabalar ile	3	2,5
Arkadaşlarla evde	76	<b>63,3</b>
Kendi başına evde	12	10,0
Aile ile	12	10,0
<b>Mezun Olunan Lise</b>		
Genel Lise	39	32,5
Anadolu Lisesi	67	<b>55,8</b>
Süper Lise	1	0,8
Sağlık Meslek Lisesi	2	1,7
Meslek Lisesi	4	3,3
Öğretmen Lisesi	7	5,8

Çalışmadaki öğrencilerin çoğu (%51,1) hemşireliği iş bulma kolaylığı nedeniyle seçtiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %84,8'i ailesinin hemşirelik mesleğini seçmesini olumlu karşıladığını, büyük çoğunluğu (%95,0) sınıftaki kız arkadaşlarının meslekte erkek hemşire olmasını normal karşıladığını belirtmiştir. Öğrencilerin %29,1'inin gelecekteki mesleki hedefleri hakkında kararsız olduğu, çoğunun (%55,6) erkek hemşirelerin mesleğin kalitesini arttıracığını düşündüğü belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %55,8'inin erkek hemşirelere farklı bir isim verilmesi gerektiğini düşündüğü, bunu düşünenlerin ise çoğunlukla (%61,7) 'hemşir' ifadesini kullandığı görülmüştür (Tablo 2).

**Tablo 2.** Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Algılarının Dağılımı

Meslek Algısına İlişkin Sorular	Sayı	Yüzde (%)
<b>Hemşirelik mesleğini tercih etme nedenleriniz nelerdir?*</b>		
Mesleği sevmem	25	14,3
Puanımın düşük olması	14	8,0
Aile önerisi/baskısı	33	18,9
İş bulma kolaylığı	89	<b>51,1</b>
Üniversite okumak	13	7,5
<b>Hemşirelik mesleğini tercih ettiğinizde genellikle ailenizin tepkisi nasıl oldu? *</b>		
Olumlu**	118	<b>84,8</b>
Olumsuz**	21	14,9
<b>Sınıftaki kız arkadaşlarınız erkek hemşirelerin meslekte olmasını nasıl değerlendiriyor? (n=120)</b>		
Olumlu	114	<b>95,0</b>
Olumsuz***	6	5,0
<b>Geleceğe yönelik mesleki hedefleriniz nelerdir? *</b>		
Kararsızım	40	<b>29,1</b>
Klinik hemşiresi olmak	39	28,4
Sorumlu hemşire olmak	25	18,2
Mesleği yapmayacağım	13	9,4
Akademisyen olmak	11	8,0
Yüksek lisans yapmak	9	6,5
<b>Hemşirelik mesleğine erkek hemşirelerin katkıları nasıl olur? *</b>		
Mesleğin kalitesini artırır.	94	<b>55,6</b>
Önyargıları azaltır.	67	39,6
Etkisi olmaz.	5	2,9
Mesleği olumsuz yönde etkiler.	3	1,7
<b>Erkek hemşirelerin meslek isimleri farklı olmalı mıdır? (n=120)</b>		
Hayır	67	<b>55,8</b>
Evet	34	28,3
Kararsızım	19	15,8
<b>Erkek hemşirelerin meslek ismi sizce ne olmalıdır? (n=34)</b>		
Hemşir	21	<b>61,7</b>
Sağlık memuru	4	11,7
Fikrim yok	9	26,4

\*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir. Yüzdeler toplam "n" üzerinden hesaplanmıştır.

\*\*Katılımcıların olumlu olarak değerlendirilen cevapları 'Normal karşıladılar' ve 'sevindiler' şeklindedir. Katılımcıların olumsuz olarak değerlendirilen cevapları 'Erkeğe uygun olmadığını söylediler', 'Şaşırdılar', 'Yadırgadılar' ve 'Daha çok çalışmamı söylediler' şeklindedir.

\*\*\*Katılımcıların olumsuz olarak değerlendirilen cevapları 'erkeğe uygun olmadığını söylüyorlar' ve 'olumsuz karşılıyorlar' şeklindedir.

Öğrencilerin %27,1'i Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği klinik uygulamasında kadınlara bakım ve danışmanlık verirken çekimser kaldığını, %29,4'ü diğer bölümlere oranla zorlandığını belirtmiştir. Katılımcıların klinik uygulamada en çok karşılaştıkları sıkıntı hastaların çekimser davranmaları (%42,2), bakım ve danışmanlık verirken en çok zorlandıkları konu ise cinsel ilişki (%42,1)



olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin kendini en iyi hissettiği klinik poliklinik olurken (37,4) en kötü hissettiği kliniğin ise doğumhane (%41,0) olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

**Tablo 3.** Öğrencilerin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi Klinik Uygulamasına Yönelik Görüşlerinin Dağılımı

Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Dersi Klinik Uygulamasına İlişkin Sorular	Sayı	Yüzde (%)
<b>Klinik uygulamada kadınlara bakım ve danışmanlık verirken neler hissettiniz?*</b>		
Hemşirelikteki diğer bölümlere oranla zorlandım.	51	<b>29,4</b>
Çekimser kaldım.	47	27,1
Başarılı hissettim.	27	15,6
Mutlu oldum.	19	10,9
Kendimi eksik hissettim.	18	10,4
Hemşirelikteki diğer bölümlerle aynıydı.	10	5,7
Hemşirelikteki diğer bölümlerden kolaydı.	1	0,5
<b>Klinik uygulamada yaşadığınız sıkıntılar nelerdi? *</b>		
Hastaların çekimser davranmaları.	93	<b>42,2</b>
Hasta yakınlarının erkek hemşire istememeleri.	51	23,1
Hastaların kendileri ile ilgilenmemi istememeleri.	46	20,9
Kadın hastalarla ilgilenmekte çekimser davranmam.	26	11,8
Sıkıntı yaşamadım.	4	1,8
<b>Kadınlara bakım ve danışmanlık verirken hangi konularda güçlük yaşadınız?*</b>		
Cinsel ilişki	94	<b>42,1</b>
Gebelikten korunma yöntemleri	49	21,9
Emzirme	36	16,1
Hijyen	20	8,9
Banyo	19	8,5
<b>Uygulama yaparken kendinizi en iyi hissettiğiniz klinik hangisiydi?*</b>		
Poliklinik	52	<b>37,4</b>
Obstetri (Gebelik ve doğum sonu servisi)	37	26,6
Jinekoloji servisi	28	20,1
Hiçbiri	12	8,6
Doğumhane	10	7,1
<b>Uygulama yaparken kendinizi en kötü hissettiğiniz klinik hangisiydi?*</b>		
Doğumhane	57	<b>41,0</b>
Jinekoloji servisi	41	29,4
Obstetri (Gebelik ve doğum sonu servisi)	27	19,4
Poliklinik	5	17,9
Hiçbiri	9	6,4

\*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir. Yüzdeler toplam "n" üzerinden hesaplanmıştır.

## TARTIŞMA

Dünyada ve ülkemizde hemşirelik, kadınlara özgü bir meslek olmaktan çıkmıştır. Kadın mesleği olarak algılanan hemşireliğe erkek hemşirelerin katılımı ve hemşirelik eğitimi veren okullardaki erkek öğrenci sayısı gittikçe artmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, araştırmadaki öğrencilerin yarısından fazlasının hemşireliği iş bulma kolaylığı nedeniyle tercih ettiği görülmektedir. Yapılan birçok çalışmada bu bulguyu destekleyen sonuçlar elde edilmiştir (Özpancar, Aydın ve Akansel, 2008; Yılmaz ve Karadağ, 2011; Demiray ve ark., 2013; Uzun Aksoy ve ark., 2017). Üniversite mezunları arasında, hemşirelik bölümü mezunlarının iş bulma durumunun görece daha iyi olması nedeniyle, öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelmiş olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmadaki öğrencilerin çoğu ailesinin hemşirelik mesleğini tercih etmesini olumlu karşıladığını ve sınıftaki kız arkadaşlarının erkek hemşirelerin meslekte olmasını normal karşıladığını belirtmiştir. Bu bulguya benzer olarak Ünver ve ark. (2016) çalışmasında öğrencilerin hemşirelik bölümünde okuyor olmaları sebebiyle ailesiyle, çevresiyle ve aynı bölümdeki kız öğrencilerle herhangi bir sorun yaşamadığını ifade ettikleri görülmüştür. Uzun Aksoy ve ark. (2017) çalışmasında ise hemşirelik bölümü seçilmesinin aile ve diğer bireyler tarafından garip karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu toplumumuzda hemşirelik mesleğini erkeklerin de yapabileceğine yönelik düşüncelerin arttığını göstermektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin birçoğunun gelecekteki mesleki hedefleri konusunda kararsız olduğu görülürken bir kısmının klinik hemşiresi olmak istediği saptanmıştır. Kuzu ve ark. (2003) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin çoğu kendi mesleğinde çalışmak istediğini belirtirken Ünsar (2005) çalışmasında öğrencilerin çoğunun yüksek lisans yapmak istediği ve eğitim alanında çalışmak istediği görülmüştür. Öğrencilerde oluşan kararsızlık, erkek hemşirelere yönelik toplumdaki var olan önyargılardan ve ülkemizde mesleği yapmanın zorluklarından kaynaklanmış olabilir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğu erkeklerin hemşirelik mesleğinin kalitesini arttıracaklarını düşünmektedir. Akademisyen hemşirelerle yapılan bir çalışmada hemşireliğe erkek meslektaşların alınmasının mesleğinin statüsünü arttıracak ve önyargıları azaltacağı şeklinde görüşler mevcuttur (Kocaer ve ark., 2004). Hotun Şahin ve Demircöz Bal (2014) tarafından yapılan çalışmada mesleğe erkek hemşirelerin katılımının, hemşireliğin kadın egemen bir meslek olduğuna ilişkin görüşü değiştireceği, meslekte cinsiyet dengesini sağlayacağı ve bunun olumlu olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Kaya ve ark. (2011) çalışmasında ise katılımcılar erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğinde değişiklik yaratmayacağını, mesleğin toplumdaki statüsünde bir değişiklik oluşturmayacağını düşünmektedir.

Katılımcıların çoğunun erkek hemşirelere farklı bir isim verilmesi gerektiğini düşünmediği

görülmüştür. Bu konuda farklı çalışma sonuçları mevcuttur. Farklı meslek grupları ile yapılan Ünsal ve ark. (2010) çalışmasında katılımcıların erkek hemşirelere nasıl hitap edilmesi gerektiği konusunda bir fikri olmadığı, Demiray ve ark. (2013) çalışmasında öğrencilerin erkek hemşirelere farklı bir isim verilmesi gerektiğini düşündüğü görülmektedir.

Bu çalışmadaki öğrencilerin çoğu Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği klinik uygulamasında kadınlara bakım ve danışmanlık verirken çekimser kaldığını ve diğer bölümlere oranla zorlandığını ifade etmiştir. Sevil ve ark. (2005) çalışmasında öğrencilerin çoğunun Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersini zor bir ders olarak düşündükleri, Uzun Aksoy ve ark. (2017) çalışmasında ise erkek öğrencilerin klinikte çekimser kaldıkları belirlenmiştir. Akpınar ve ark. (2016) tarafından yapılan çalışmada klinik uygulamada erkek öğrencilerin çoğu güçlük yaşadığını belirtmiştir. Bazı çalışmalar ise kadın-doğum kliniklerinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla rol karmaşası yaşadıklarını göstermektedir (Tzeng, Chen, Tu & Tsai, 2009; Potur ve Bilgin, 2014). Elde edilen bu bulgu öğrencilerin yalnızca kadın hastalara bakım vermesinden ve kadın hastaların onlara karşı tutumlarından kaynaklanmış olabilir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre klinik uygulamada kadınlara bakım ve danışmanlık verirken katılımcıların çoğunluğunun yaşadığı en önemli sıkıntı hastaların çekimser kalmasıdır. Bu bulguya paralel olarak, konuyla ilgili çalışmalarda kadınların çoğunun erkek hemşireden/öğrenciden bakım alma ve muayene olma konusunda stres, gerginlik, utanma, çekinme ve güçlük yaşayacağı sonucuna ulaşılmıştır (İnoue, Chapman & Wynaden, 2006; Tezel, Akpınar, Yurttaş ve Çelebioğlu, 2008; Ünver ve ark., 2010; Ha, Kim, Choi & Ahn 2015). Büyükkayacı Duman (2012) çalışmasında kadınların büyük çoğunluğu erkek hemşirelerin kadın doğum servislerinde çalışamayacağını ifade etmiştir. Farklı olarak Hotun Şahin ve Demirgöz Bal (2014) çalışmasında kadınların yaklaşık yarısı erkek hemşirelerin kadın doğum kliniklerinde çalışabileceğini düşünmektedir. Bu bulgu kadınların kültürel nedenler dolayısıyla erkek hemşireden bakım almak istememesinden kaynaklanmış olabilir.

Bu araştırmaya katılan öğrencilerin, kadın hastalara bakım ve danışmanlık verirken sıklıkla cinselliği konuşmakta güçlük yaşadığı belirlenmiştir. Bu bulgunun cinselliğin toplumumuzca mahrem sayılan ve çok konuşulmayan konulardan biri olması nedeniyle ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Çalışmadaki öğrenciler kendini en iyi hissettiği kliniğin poliklinik, en kötü hissettiği kliniğin ise doğumhane olduğunu ifade etmiştir. Akpınar ve ark (2016) tarafından yapılan çalışmada uygulama öncesinde erkek öğrenci hemşirelerin en çok doğum salonunda zorlanacaklarını düşündükleri, uygulama sonrasında hem doğum salonu hem de kadın-doğum kliniklerinde zorlandıkları saptanmıştır. Eswi ve El-Sayed (2010)'in çalışmasında ise, erkek öğrenci hemşireler en az poliklinik ve jinekoloji kliniklerinden memnun olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin doğum eylemini kaygı verici ve daha travmatik bir olay olarak görmesi, doğumda rol almaktan çekinmeleri bu bulguya ulaşılmasına yol açmış olabilir.

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonuçlarına göre erkek öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin çoğunlukla iş bulma kolaylığı olduğu belirlenmiştir. Erkek hemşirelik öğrencilerinin aileleri ve sınıf arkadaşlarının, erkeklerin meslekte olmasını yadırgamadığı ve mesleği yapabileceklerini kabul ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği klinik uygulamasında çoğunlukla diğer bölümlere oranla zorlandığı, bunun en önemli nedeninin kadın hastaların çekimsiz olması olduğu belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin kadın doğum kliniklerinde zorluklar yaşadığı görülmektedir. Bu durum erkek öğrencilerin ve bakım alan bireylerin meslekte erkek hemşire olmasına yeterince hazır olmadığını düşündürmüştür. Bu sonuçların nedeni ülkemizdeki mahrem-ayıp algısı ve klinik uygulamadaki beklentiler olabilir. Ayrıca, geleneksel kadın hemşire imgesinin devam etmesi de erkek öğrencilerin düşünce ve yargılarını etkilemektedir.

Kliniklerde erkek öğrencilerin öğretim elemanları tarafından desteklenerek, hasta ve yakınlarına gelecekte erkeklerin de meslekte olacağı yönünde bilgilendirmelerin yapılması uygun olacaktır. Öğrencilerin olası kaygılarını azaltmak için klinik uygulama öncesinde bilgilendirme toplantıları yapılması, mümkünse kliniklere ön ziyaret yapılarak klinik ortamın tanıtılması önerilebilir. Ayrıca, Kadın-Doğum servislerinde erkeklerin de çalışmasına olanak verilmesi erkek hemşirelerin/öğrencilerin toplumda kabul görmelerini de kolaylaştırabilir.

**Hasta Onamı:** Katılımcılardan sözlü onam alınmıştır.

**Çıkar Çatışması:** Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

**Finansal Destek:** Çalışma için finansal destek alınmamıştır.

## KAYNAKÇA

Akgün Kostak, M., Aras, T. ve Akarsu, Ö. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin klinik hemşirelerin eğitimlerine verdiği katkıya ilişkin görüşleri. Cumhuriyet Nurs J, 2, 39-46.

Akpınar, A., Teskereci, G. ve Balcı Yangın, H. (2016). Öğrenci hemşirelerin kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği klinik uygulamasına ilişkin düşünce ve deneyimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 19 (Özel Sayı), 1-8.

Brodiea, D.A., Andrews, G.J., Andrews, J.P., Thomas, G.B., Wong, J. & Rixona, L. (2004). Perceptions of nursing: confirmation, change and the student experience. International Journal of Nursing Studies, 41 (7), 721-733.

Buyukkayaci Duman., N. (2012). The attitudes and opinions of women in Turkey about the male nurses who worked at the maternity and childbirth service. International Journal of Business and

Social Science, 3 (19), 101-106.

Chan, Z.C.Y., Lui, C.W., Cheung, K.L., Hung, K.K., Yu, K.H. & Kei, S.H. (2013). Voices from a minority: Experiences of Chinese male nursing students in clinical practice. *American Journal of Men's Health*, 7 (4), 295305.

Demiray, A., Bayraktar, D. ve Khorshid, L. (2013). Erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşireliği seçme nedenleri ve bu mesleği seçme nedeniyle yaşadıkları sorunlar. *International Journal of Human Sciences*, 10 (1), 1440-1455.

Eswi, A. & El-Sayed, Y. (2011). The experience of Egyptian male student nurses during attending maternity nursing clinical course. *Journal of Nurse Education in Practice*, 11, 93-98.

Ha, J.Y., Kim, S.H., Choi, H.Y. & Ahn, Y.M. (2015). The practical experience of male nursing students in obstetrics. *Advanced Science and Technology Letters*, 103 (Education), 232-235. <http://dx.doi.org/10.14257/astl.2015.103.49>

Hotun Şahin, N. ve Demirgöz Bal, M. (2014). Kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi (KASHED)*, 1 (1), 55-67.

Inoue, M., Chapman, R. & Wynaden, D.(2006). Male nurses experiences of providing intimate care for women clients. *Journal of Advanced Nursing*, 55, 559.

Kaya, N., Turan, N. ve Öztürk, A. (2011). Türkiye'de erkek hemşire imgesi. *International Journal of Human Sciences*, 8 (1), 16-30.

Kocaer, Ü., Öztop, T., Usta, N., Gökçek, D., Bahçecik, N., Öztürk, H. ve Paslı, E. (2004). Hemşirelik mesleğinde erkek üyelerin yeri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7, 23-29.

Kulakaç, Ö., Arslan, İ., Sucu-Dağ, G. & O'Lynn, C. (2015). Faculty experiences with rapid integration of male nursing students within a patriarchal societal context. *Nurse Educ Today* 35 (11), 1075-1079.

Kuzu, N., Bayramova, N., Korkmaz, G. (2003). Sağlık yüksek okulu hemşirelik ve sağlık memurluğu öğrencilerinin eğitimlerine ve geleceğine ilişkin görüşleri. *Hemşirelik Forumu*, 6 (5), 40-44.

Özcan, H. (2014). Doğum stajına çıkan öğrencilerin gözüyle; okul hastane işbirliği. *S.D.Ü. Tıp Fak. Derg.*, 21 (3), 78-83.

Özpancar, N., Aydın, N., ve Akansel, N. (2008). Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (3), 9-17.

Potur, D.C. ve Bilgin, N.Ç. (2014). Assessment of clinical stress in male and female nursing students, as measured on the first and last day of the obstetrical nursing clinic course. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi (KASHED)*, 1 (1), 93-106.

Sarıtaş, S., Karadağ, M. ve Ayar, D. (2007). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin erkek hemşireyi algılama düzeylerinin değerlendirilmesi. 4. Uluslararası 11. Ulusal Hemşirelik Kong. Kitabı. Tübitak, 223. Ankara.

Sevil, Ü., Saruhan, A., Ertem, G., Kavlak, O., Çoban, A. ve Ünsal Atan, Ş. (2005). Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersini güz dönemi ve yaz okulunda alan lisans öğrencilerinin kendilerini yeterli bulma durumlarının karşılaştırılması. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 21 (1), 79-90.

Taşçı, K.D. (2007). Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10, 12-19.

T.C. Resmi Gazete. Sayı, 26510. 02.05.2007 tarih ve 5634 nolu Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.

Tezel, A., Akpınar, B.A., Yurttaş, A. ve Çelebioğlu, A. (2008). Hastalar erkek hemşireleri kabul edecekler mi? Türkiye Klinikleri J Med Ethics, 16, 13-18.

Tzeng, Y.L., Chen, Y.Z., Tu, H.C. & Tsai, T.W. (2009). Role strain of different gender nursing students in obstetrics practice: A comparative study. Journal of Nursing Research, 17 (1), 1-9.

Utkualp, N. ve Ogur, P. (2010). Öğrencilerin doğum kadın hastalıkları ve hemşireliği dersi alan uygulamasına ilişkin duygu ve düşünceleri. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 3 (1), 45-54.

Uzun Aksoy, M., Arslan Gürcüoğlu, E. ve Tüfekci Akcan, A. (2017). Bir erkek öğrencinin doğum, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulamaları sırasındaki meslek algısı ve deneyimleri. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6 (2), 54-63.

Ünsal, A., Akalın, İ. ve Yılmaz, V. (2010). Farklı meslek çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. International Journal of Human Sciences, 7 (1), 420-431.

Ünsar, S. (2005).Trakya Üniversitesi Edirne Sağlık Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitim hakkındaki görüş ve düşünceleri. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Hemşirelik Dergisi, 54, 25-31.

Ünver, S., Avcıbaşı, İ.M., Özkan, Z.K. ve Motör, D. (2016). Hemşirelik bölümünde okuyan erkek öğrencilerin sosyal çevrelerinde yaşadıkları sorunlar. İnsan ve Toplum Bilimi Araştırmaları Dergisi, 5 (6), 1636-1648.

Yılmaz, M. ve Karadağ, G. (2011). Erkek öğrenci hemşireler hemşirelik mesleğini nasıl algılıyor? Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 4, 21-28.

Younas, A., Sundus, A., Zeb, H. & Sommer, J. (2019). A mixed methods review of male nursing students' challenges during nursing education and strategies to tackle these challenges. Journal of Professional Nursing 35 (4), 260-276.